

SLÅ ROT

Roman

ROMANUS & SELLING

AMANDA RUDELIUS

2

AMANDA RUDELIUS

Slå rot

ROMANUS
& **SELLING**

Romanus & Selling
Box 3159, 103 63 Stockholm
info@romanusochselling.se
www.romanusochselling.se

ISBN 978-91-90058-68-8
Copyright © Amanda Rudelius 2026
Omslag: Elina Grandin
Tryck: ScandBook, EU 2026
Första tryckningen

AINO LÅTER MOTORN tugga i dragläget, bilen fortfarande på skogsvägen. Hon lutar sig över Mazdans passagerarsäte för att spana in uppfarten. Det ser mest ut som ett traktorspår, breda däckavtryck som försvinner in under granarna. Hon minns inte att hennes morbror sa att den skulle svänga av så.

Men hon vill instinktivt att det ska vara rätt. Att jaktstugan ska stå gömd från vägen. Bara två hjulspår som för en utomstående lika gärna skulle kunna leda till ett gammalt hygge, eller en vändplan, som till en bostad.

Kanske borde hon ringa morbror Uffe igen. Men hon känner honom inte, egentligen, och vill inte ringa mer än nödvändigt. Först när hon kommit fram, hade hon bestämt. När hon kommit till rätta.

Hon trummar provande ena handens fingrar mot ratten.

Sätter på blinkers fastän ingen annan än hon är på Vimyra-vägen just nu. I skogen, så långt från 45:an att trafiken enligt morbrodern inte ens kan höras. Ändå sitter vanan i. Aino har svårt för att inte göra rätt.

Underredet är lågt, vägen knögglig, bilen studsar och kräng-er, mitt i allt får den ett tjuvstopp. Aino trycker ner gasen, muttrar för sig själv, vrider av nyckeln, om nyckeln. Puttrar vidare, och där. Jaktstugan. Liten och röd precis som på bild.

I baksätet ligger Ikea-kassarna med gamla kläder och pryklar från hennes tonårsrum. Tre kassar bara, trots att det är sängkläder och vinterjackor och skor i. Tre kassar för att hon inte har mer. Hon har inte vågat hämta resten av sina saker och vet förresten inte om de finns kvar eller om allt är slängt, förstört.

Hon kommer ändå inte behöva mer härute tror hon.

Aino stänger av motorn och öppnar bildörren till tystnaden. Uffe hade rätt. 45:an hörs inte härute. Ingenting hörs utom vinden i grantopparna som ett dämpat sorl på främmande språk.

Å INGEN FINN åt dig der, säger morbror Uffe i telefonen.

Aino blir tyst i några sekunder. Förlåt ... vad sa du?

Han harklar sig.

Ingen kommer hitta dig där, säger han. Han låter stolt.

Aino håller mobilen mot örat och hummar, går över golvet i sina tunna strumpor, inspekterar allt det här som ska vara hennes. Hon tänker: du förstår inte. Det handlar inte om vem som helst. Det handlar om någon. Det handlar om Jocke. Allt handlar om Jocke. Men det säger hon inte och Uffe hör det inte i hennes hummande heller.

Ingen tycks höra det i Aino, trots att hela hennes kropp skriker av det, varje litet hårstrå, varje liten cell. Jocke får inte hitta henne.

Köket har låga bänkar, skåpluckor målade i grönt, slitna plastknoppar till handtag. Aino prövar att slå på kranen som Uffe instruerar henne, låter vattnet rinna, likaså i det lilla badrummet. Duschen. Spolar toaletten några gånger i rad.

Blir då bra då här tror du? frågar han.

Ja, säger Aino. Det här är bra.

Hon försöker tacka honom men har svårt att säga det på ett sätt som ska få honom att förstå hur uppriktigt hon menar det. Han är en främling. Han och mamma har inte haft kontakt sedan innan Aino föddes. Ändå står hon här nu, i hans lilla jaktstuga, och hon får kalla det för hem. Hon undrar vad mamma skulle tycka om hon visste. Får lite dåligt samvete av tanken. Men mamma kommer inte att få veta.

Stugan är tyst när hon lagt på. Furudetaljer överallt och här

och var hänger sepiafärgade fotografier på väggen, för gamla för att vara Uffes egna påfund. En broderad liten skylt *Ack Värmeland, du sköna, du härliga land, du krona bland Svea rikes länder* vars brodyrtråd blekts av solen. Gamla virkade filter. En bakdörr. Trasmattor i skärt och blått på golvet, smutsiga som om någon gått omkring med skorna på. Vapenskåpet stort och tungt och låst.

I AINOS NYA hem, i jaktstugan, finns en hylla med gamla böcker. Flera slitna nummer av en lång pojkserie, någon jaktbok, tummade pocketdeckare, ett uppslagsverk. Ingenting som tilltalar henne ens vid en andra titt. Tristessen smyger in som ett prasslande löfte.

Aino ligger på sängen, hon har rivit upp allt otvättat som var bäddat där nyss, lagt sitt eget lakan ovanpå, inte orkat komma längre. Mobilen vibrerar borta vid soffbordet där hon lämnat den. En rektangel av ljus.

Magen drar ihop sig, krypande, utan att hon märker att det händer. Bara att det hänt. Hon ligger kvar fastän det får krypandet, krympandet, att fortsätta. Tills hon ligger där som en liten boll av ont.

*din hora jag ska döda dig
min ängel jag saknar dig
fy fan va less jag är på dig
äckliga jävla hora
ja älskar dig du får inte lämna mig
akta dig jävligt noga*

Men det kommer inte vara några sms på telefonen när hon tittar på den. Inte den här gången. Ingen har hennes nummer utom Uffe, inte ens mamma och pappa. Ändå undrar Aino vad som skulle kunnat finnas, vad som kommer komma, vad som gömmer sig i radioskuggan.

Hon undrar hur många mejladresser en person kan skapa.

Undrar vad som finns på bilderna hon aldrig öppnat.

Undrar hur man försvinner.

Hon rullar runt på mage med ansiktet ner i lakanet och lyssnar på sina andetag. Mammans sköljmedel i näsan. Inuti rullar den där rösten sjösjukt. *din fitta du ska äntligen dö det ska bli så skönt när du är borta äckelfitta jag ska stampa på ditt huvud tills det spricker jävla luder dö.*

Men det är bara ekon av Jocke. Och Jocke kommer inte hitta henne här.

AINO SNÖR PÅ sig kängorna och går ut. Står en stund på farstun och tittar. Lyssnar. Doftar solvarmt gräs och granbarr och ser solen hänga rakt ovanför huvudet. Stugan måste mestadels stå i skugga annars, inser hon. Granarna står så tätt inpå tomten att de kramar om den.

Hon är inte van vid skog. Bodde visserligen intill en plätt med björkar som blivit kvar bakom radhusen när hon var liten, lekte där ibland. Och gick ibland genom stadsparken på väg till jobbet när hon fortfarande bodde i lägenheten. Men det är inte samma sak som skog.

Det går en liten stig bland granarna, hon kan inte avgöra om det är morbror Uffe som har gjort den eller något djur, men den lockar på henne. Gör djur stigar? Hon får huka sig för grenar med vassa granbarr på vägen in.

Temperaturen sjunker flera grader. Solens varma hand lämnar Ainos axlar. Hon andas skakigt ut. Det är skönt, kanske, det svala.

Hon vet inte hur hon ska röra sig i en skog. Och det är det enda hon kommer ha nu. Skog. Hon måste väl lära sig gå i den. Men stigen krumbuktar märkligt, försvinner snart, och hon står där i ett täcke av tjock mossa som inte leder henne någonstans. Myggen surrar runt öronen.

Stammarna är brungrå. Raka. Det är döda kvistar överallt, på marken, kvar på träden. Högst upp gröna barr. Från grenarna och på stammarna växer tussiga hängen som någonting sjukligt, en sjuklig blek ton, men vad vet hon om det. Stenar vilar i klungor under mossan, så de inte syns, så hon snubblar

över dem, trampar ner i hål mellan dem. Hon har svårt att tycka att det är vackert alltihop.

Men det här ska ju vara hennes tillvaro nu, jaktstugan och skogen. Kanske måste hon bara lära känna den. Om den vill ha henne.

Å HUR GÅR dä der bort da? frågar Uffe.

Bra, säger Aino.

Hon menar inte att vara kort så där, men kan inte hjälpa det heller. Det finns inga långa meningar i henne. Hon hör harklande på andra sidan luren.

Har du hunn med nå ann än å pack upp ännu?

Jag har gått i skogen, säger Aino.

Tre försök. Varje gång har hon följt de hopplösa djurstigarna, hon har bestämt det nu, det måste vara djurs. Imorse, när det var sval augustiluft och blött, dagg på marken, funderade hon på att gå någon annanstans. Det finns reservat med stigar någonstans längs med Vimyravägen vet hon. Men hon lät bli. I skogen har hon gått från tornande granar i barrtäckt mossa till krokiga små granar och svartbuckliga björkar i grönt blåbärsris vidare till tallar över krasande vita lavar. Hon vet inte vilken del hon föredrar ännu. Vet inte om det är samma skog eller en ny. Om det spelar någon roll eller inte.

Har du funn nön svamp? Jag tar gärna lit om du har plock, säger han.

Aino är tyst ett ögonblick. Nej, säger hon, det har jag inte hunnit än. Men det är klart att jag plockar åt dig om jag hittar någon.

Tänk int på dä, säger Uffe, dä var bara om du hadd.

Han skrattar förläget.

Har du sett Berta å Dan ännu? frågar han sedan.

Berta och Dan, upprepar Aino.

Pensionärsmamn, det hör hon direkt. Känns tryggt, vill hon

åtminstone säga till sig själv, men ingenting känns tryggt. Allt känns bättre på avstånd.

Dä är grannan din, säger han. Skrattar igen. Så myck grannan dä kan bli härut. Dä är drygt en mil till dem. Di bor vid Bredvisten när vägen der.

Det säger inte Aino någonting.

Nej, säger hon. Jag har inte träffat dem än.

STJÄRNHIMLEN ÄR VID och gnistrande på ett sätt som Aino aldrig har sett förut. Mörker och ljus. Hon sitter länge i det fuktiga gräset en natt när hon inte kan sova, ansiktet vänt mot ändlösheten. Träden mumlar intill henne. Hjärtat slår.

Hon har inte sett Karlavagnen på flera år. Resten av stjärnbilderna kan hon inte.

Himlen är så stor.

Tall (Pinus sylvestris)

Sveriges näst vanligaste skogsträd kan bli hundratal år gammalt och stå hundratal år efter att det har dött. Den hårda inre kärnveden, silverveden, tar lång tid att brytas ner och är livsviktig för många vedsvampar, insekter och lavar.

Tallskogar är historiskt brandpräglade. Med höga kronor, djupa pålartade rötter och tjock bark överlever tallar ofta eldens lågor. Men där värmen är som intensivast (på läsidan, i den riktning som vinden rör sig, i skyddet från stammen) kan skador uppkomma som trädet sedan försöker valla över med kåda och bark. Så kallade brandljud bildas då vid stammens bas.

Äldre tallar bildar pansarbark med tjocka barkskorpor. Vid ungefär hundrafemtio års ålder börjar kronans topp plattas ut och trädets grenar blir grövre och växer mer vinkelrätt från stammen. Stammens omkrets är däremot inte ett säkert tecken på ålder, utan säger mer om markens näringsnivå. På fattiga myrar i extrem fukt kan tallar växa tunna och små och ändå vara hundratal år gamla.

Lägsta tillåtna slutavverkningsålder på tall är 60 år. Då har den levt mindre än en tiondel av sin potentiella livsålder.

AINO LIGGER I sängen och dåsar när hon hör det. En bilmotor och sedan steg på trappan. Hon spänner varje muskel i kroppen, trycker sig ner mot madrassen, lyssnar, väntar.

Skarpa slag mot dörren får henne att flyga framåt i sängen. Händerna är på väg upp över huvudet. Hon vet vad slagen egentligen är, förstår att det är portklappen i svart gjutjärn föreställande en björn, och ändå.

Så högt. Så onödigt skarpt.

Hon reser sig, drar den långärmade t-shirtens linning ner över mjukisbyxornas resår. Smyger längs väggen och dröjer tvekande vid kaminen, redskapstället som står där, och lyfter upp en av eldgafflarna. Hon håller den lamt med armen rakt ut från kroppen för vad vet hon om vad man kan göra med den.

Det finns inget titthål i dörren, hon är inte i stan längre. Hon kramar eldgaffelns svala skaft hårt i handen. Låser upp och öppnar dörren en glipa.

En ung man i hennes ålder står vid foten av trappan och ser förvånad ut över att hon öppnat. De iakttar varandra. Han kan inte vara mycket längre än Aino. Håret är så ljusst att det nästan är vitt, lätt, fluffigt på huvudet. Ansiktet ser vänligt ut men han ler inte.

Bakom honom stannar en kvinna i samma ålder upp. Mörkt hår i fläta. Hon var på väg bort men nu stegar hon tillbaka till Aino på farstubron, harklar sig otåligt.

Berta, säger hon. Det här är Dan.

Hej, säger Aino.

De ser inte ut som pensionärer. Men det är onekligen

pensionärsnamn. De ser inte ut som syskon heller, namnen till trots, så kanske är de vänner eller ett par.

Vi har en sätervall som ska slås, fortsätter Berta. Uffe sa att du skulle vara här. Och vi skulle inte tacka nej till ett par extra händer.

Hon granskar Aino i glipan och blicken tycks tvivla på att hennes händer skulle vara arbetsdugliga. Men munnen säger ingenting mer. Aino tittar tillbaka.

Hon vill inte ser du väl, mumlar Dan bakom Berta.

Han tittar mot deras bil där den står parkerad bakom Ainos. En stor bil, en SUV heter det kanske, en bil gjord för att köra i terräng. Inte som Ainos låga begagnade.

Testa bara, säger Berta.

Hennes blick liksom naglar fast Aino. Varnar för att säga emot eller göra motstånd. Aino står helt blickstill inför den.

Vi drar nu om du vill åka med, säger Berta till slut. Aino skakar på huvudet.

Annars kan du cykla, fortsätter hon, det är bara någon kilometer dit. Har du sett skylten? Åt det hållet. Ta med något för att skugga ansiktet. Gärna handskar om du har. Och vatten.

Berta går mot bilen. Dan följer efter, kastar en blick bak över axeln, grimaserar, kanske urskuldande. Dörrarna slår igen och Aino ser på deras munnar att de pratar med varandra men hon kan inte höra några ord. Melodin lät mer som dalmål än värmländska. Aino står kvar i dörrglipan och tittar på dem tills hon märker hur Berta vrider på huvudet för att se tillbaka på henne. Då skyndar hon sig att stänga dörren. Och så gör hon som Berta sagt. En keps. Handskar. En vattenflaska. Utanför startar bilmotorn och bilen kör iväg. Aino vet inte riktigt varför hon gör som hon blev tillsagd.

EGENTLIGEN BORDE DU få testa att slipa lien själv, säger Berta.

Hon har kraftigt markerade kindben som sitter högt i ansiktet. Bistert uttryck utom när hon ler, då ser leendet ut som en belöning, det är intagande på ett vasst sätt. Hon har en humor som liksom skaver mot den hon pratar med.

Gubbarna från byn nere vid älven, de vars familjer driver sätern och äger husen på den, de tycker om det där skavet. Att Berta inte håller igen.

Du lägger rygga mot stenen, förklarar en av gubbarna, så låter du den hjälpa dig att få rätt vinkel. Han viftar med handen mot en slipsten, tror Aino, rund som ett kvarnhjul och monterad på en ställning.

Vi har inte tid för det, säger Berta, men du ska få lära dig bryna själv i alla fall. Annars är det inget värt.

Hon är den enda personen som Aino har klarat att titta i ögonen sedan hon kom dit. De andras närvaro står där som en tjock vägg i utkanten av synfältet. Deras röster lyssnar hon på, orden som klättrar och sjunker, sjunger, men det var länge sedan hon var bland så mycket folk. Ändå tonar alla andra bort när Berta kliver nära för att visa den rundade rörelsen med brynstenen. Förmanar att man inte får sabba eggen genom att dra rakt. Stenen är röd och blank till ytan. Vattnet i det gula plasthölstret på höften grumligt och ljummet.

Aino tar inte i under Bertas blick ifall rörelsen är för rak och ska förstöra slipningen. Men Berta skäller att ingenting händer, hon tar tag i Ainos hand där den håller brynstenen.

Hjälper henne dra. Hårt. Ljudet när brynsten lämnar egg är som upptakten till strid i en film.

Fingrarna balanserar krampaktigt den långa träorven.

Nu kollar vi, säger Berta till slut.

Hon för Ainos hand mot bladet. Tumnageln viskar mot eggen.

Ser du? säger Berta. Är det vasst? Den måste vara vass annars blir det för jävla tungt att slå.

Små små snitt i nagelns släta yta.

Den är vass, säger Aino.

Skär dig inte på den, säger Berta.

Hon släpper Ainos hand och kliver undan, som tystnad efter ett skrik. Aino gnuggar fingertoppen över spåret i nageln. Ett så långt blad som är så vasst. Ett enormt vapen i hennes hand. Hon vet inte vad hon gör där.

Bladet ska slås nära marken. Aino är hela tiden mer medveten om de andra, de andras liar, de andras hälsenor. Känner att hon kan kapa dem med lätthet fastän gräset i själva verket mest viker sig. Hon får öva för att falla in i den svepande rörelsen, kroppen i gungning, vänster ben som vrids med och tillbaka. Om och om igen får hon göra det.

Gräset lägger sig i drivor omkring henne. I raka strängar intill de andra. Aino slår och slår. Hon försvinner in i slagen, de små stegen framåt, gungandet i kroppen, väsandet från lien som klyver gräs och örter. Solen är varm mot huvudets bruna hår, sätter sig i det, svetten klibbar ner mellan skulderbladen. Inne i handskarna är det fuktigt och strävt och hett. Hon kastar dem snart av sig. Bryna. Slå. Slå. Slå. Bryna. Slå. Slå. Slå. Bryna. Slå. Slå. Slå. Bryna.

Slå.